

August 29, 2006

SECTION: Buitenland

LENGTH: 571 words

HEADLINE: 'Dogma van bruto nationaal product moet op de helling'

door Eelco van der Linden

HIGHLIGHT:

De gezondheid van een economie wordt uitgedrukt in het Bruto Nationaal Product (BNP). Onzin, stelt een grote groep wetenschappers en bezorgde burgers in een petitie. "Kijk ook naar de schade voor het milieu - dan zie je dat Nederland heel wat armer is."

BODY:

Den Haag

Het is een strijd van de lange adem, maar die gaat dan ook tegen een economisch dogma dat nog stamt uit de negentiende eeuw: het Bruto Nationaal Product (BNP). Ooit wilde de Britse regering weten of de economie sterk genoeg was om een oorlog te kunnen voeren. Sindsdien geldt het BNP, ofwel de waarde van alle geproduceerde diensten en goederen bij elkaar opgeteld, als graadmeter voor de kracht van een economie.

"Dit principe is volstrekt achterhaald", stelt de Tilburgse econoom Lou Keune, die vandaag namens 850 wetenschappers en verontruste burgers in een petitie het parlement oproept tot een geheel andere manier van denken en rekenen. In het BNP komen veel zaken niet terug, zoals de waarde van onbetaald werk en ongelijkheid in inkomen.

Oplopende schuld

Maar het grootste manco vindt Keune dat schade aan het milieu niet in geld wordt uitgedrukt.

"De westerse landen leven op te grote voet, ze consumeren gemiddeld 20 procent meer aan natuur en grondstoffen dan waarop ze gemeten naar hun inwonertal recht hebben. Deze oplopende schuld, of 'economische voetafdruk', komt niet terug in het BNP." Er zijn manieren om die kosten wel te berekenen. In Nederland ontwikkelde Roefie Hueting, die van 1974 tot 2000 hoofd was van de milieuafdeling van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), het zogenaamde Duurzaam Nationaal Inkomen (DNI). Er werden normen vastgesteld op gebied van klimaatverandering, fijnstof, watervervuiling, verdroging etc., waarna de kosten waren te berekenen voor het halen van die norm. Die kosten bleken zo hoog, dat het consumptiepeil omlaag zou gaan en mensen meer milieuvriendelijke producten zouden gaan kopen."

Afnemend nut

Inmiddels zijn er modellen voor berekeningen beschikbaar die behalve milieuschade ook sociale factoren meewegen als welzijn of de invloed van ons economisch gedrag op ontwikkelingslanden. Belangrijk is het zogenaamde

afnemend nut van hogere consumptie.

Keune: "Je blijkt niet gelukkiger te worden van steeds meer consumptie. Ik houd ook heel veel van Bossche Bollen, maar ik kan er geen 15 van eten op een dag. In Nederland draagt 30 procent van onze consumptie niet bij aan meer geluk."

Als al die factoren worden meegewogen, zou het BNP van Nederland 40 procent lager zijn. Keune: "We zouden zelfs al enkele jaren in recessie zijn. Hoewel Nederland actief is geweest op milieugebied, gaan er veel punten af vanwege de hoge verkeersdruk en gebruik van grondstoffen zoals soja voor de eigen bio-industrie. Nederland consumeert ruim 50 procent meer aan grondstoffen dan op basis van inwonertal zou moeten."

Herhalen

De ondertekenaars van de petitie, onder wie milieuorganisaties en personen als Bob Goudzwaard en Wouter van Dieren, willen dat de politiek de alternatieve manier van rekenen weer een kans geeft. In de tweede helft van de jaren negentig werd door het parse kabinet besloten het DNI van Hueting te berekenen en deze exercitie om de vijf jaar te herhalen. Maar de huidige regering draaide de geldkraan weer dicht. Volgens Keune zouden nu berekeningen moet worden gemaakt met de meer complexe alternatieve modellen. Met tien miljoen euro zou genoeg onafhankelijk onderzoek kunnen worden gedaan om straks de begroting van 2008 kritisch te kunnen doorrekenen. "De winst is groot. Je verrijkt het politieke debat over de koers van de economie en onze verantwoordelijkheid tegenover ontwikkelingslanden."